

Semestrální práce do předmětu SP2

Rozdíl v právní povaze občanského průkazu a řidičského průkazu z hlediska výsledků činnosti veřejné správy

Jakub Míšek

2010

Obsah

1. Úvod	3
2. Vymezení pojmů.....	3
2.1. Občanský průkaz.....	3
2.1.1. Základní informace	3
2.1.2. Vydávání občanského průkazu.....	4
2.1.3. Platnost občanského průkazu a změny údajů na něm uvedených	5
2.2. Řidičský průkaz	6
2.2.1. Základní informace	6
2.2.2. Vydávání řidičského průkazu.....	7
2.2.3. Platnost řidičského průkazu, odevzdání, vrácení a zadržení.....	7
3. Podobnosti mezi občanským a řidičským průkazem	9
4. Rozdíly mezi občanským a řidičským průkazem	9
4.1. Rozdíly ve vydávání a povinnostech	9
4.2. Rozdíly v ukončení platnosti a odevzdání občanského a řidičského průkazu	10
Závěr	11
Seznam použitých zdrojů	12

1. Úvod

Ve své práci se zabývám otázkou občanských a řidičských průkazů, jejich právní úpravou, jejich podobnostmi ale hlavně rozdíly. Abych vůbec mohl s termíny pracovat, je třeba je nejprve vymezit, čemuž se věnuji v první části textu. Ve druhé se zabývám jejich podobnostmi a ve třetí, závěrečné a nejdůležitější zkoumám jejich rozdíly. To ve dvou oblastech – vydávání občanského či řidičského průkazu a ukončení platnosti či odebrání občanského či řidičského průkazu.

2. Vymezení pojmů

2.1. *Občanský průkaz*

2.1.1. Základní informace

Občanský průkaz je definován §2 zákona o občanských průkazech. Dle něj je občanský průkaz veřejná listina, tedy státními orgány vydaný doklad „potvrzující pravdivost toho, co je na něm uvedeno, není-li prokázán opak. Padělání a pozměňování veřejné listiny je trestným činem.“ (Kučerová, 2008, s. 340)¹ Každý občan starší patnácti let, který má trvalé bydliště na území České republiky je povinen mít občanský průkaz, a to včetně těch, kterým byla omezena způsobilost k právním úkonům. Osoby způsobilosti soudem zbavené mohou mít průkaz pouze tehdy, požádá-li o vydání průkazu soudem stanovený opatrovník. Za zmínku stojí, že povinnost mít občanský průkaz neznamena, že jej občan musí mít neustále u sebe (viz Hrnčář, 2008). Občanské průkazy se strojově čitelnými údaji jsou vydávány buď na pět², nebo na deset let³. Občanské průkazy bez strojově čitelných údajů jsou vydávány buď na jeden rok⁴, nebo na jeden měsíc⁵. Je zakázáno občanský průkaz ponechávat a přijímat jako zástavu při vstupu do objektů a na pozemky, stejně tak je zakázáno pořizovat kopie průkazu bez souhlasu občana. Občanský průkaz je doklad totožnosti.

Mezi povinné údaje uvedené na občanském průkazu patří jméno, příjmení, rodné příjmení, rodné číslo, pohlaví, státní občanství, rodinný stav nebo registrované partnerství, adresa místa trvalého pobytu, datum, místo a okres narození, fotografie, doba platnosti, číslo a datum vydání občanského průkazu a označení úřadu, který jej vydal. V případě, že byl občan rozhodnutím soudu zbaven způsobilosti k právním úkonům, nebo mu byla tato způsobilost

¹Zakotveno v zákoně 99/1963 Občanský soudní řád, §134

² Při věku občana od 15 do 20 let.

³Při věku občana nad 20 let.

⁴ Dle z. 328/1999 §24a.

⁵ Dle z. 328/1999 §24b.

omezena, je i tato informace mezi povinně uváděnými. Mezi nepovinné údaje patří uvedení titulu, údaje o manželovi či partnerovi a údaje o dětech.

Krom povinnosti mít občanský průkaz má pak občan následně další povinnosti vztahující se k chování k němu. Občan musí svůj průkaz chránit před poškozením, zničením, odcizením, ztrátou a zneužitím a musí neprodleně nahlásit úřadům, že některá z výše zmíněných situací nastala. Pokud nastala situace měnící údaje na průkazu uvedené, musí do patnácti pracovních dnů požádat o nový průkaz. Pokud tak neučiní, dopouští se přestupku podle zákona o přestupcích. Příklad takového případu, i když v něm šlo i samozřejmě i o jiné věci, najdeme v nálezu ústavního soudu ze dne 17. 12. 2008. Občan také musí dbát na aktuálnost údajů uvedených v průkaze. Pokud občan pozbude občanství nebo ukončí svůj trvalý pobyt v České republice, musí občanský průkaz odevzdat.

Povinnosti vznikají i jiným subjektům, než jen nositeli průkazu. Kdo cizí průkaz najde, nebo kdo má v držení průkaz zemřelého, musí jej odevzdat úřadu. Opatrovník musí odevzdat průkaz občana zbaveného způsobilosti.

Údaje o občanských průkazech a jejich držitelích jsou pod správou ministerstva zpracovávány v evidenci občanských průkazů.

2.1.2. Vydávání občanského průkazu

Občanské průkazy vydávají na žádost občana obecní úřady obcí s rozšířenou působností, v Brně, Ostravě a Plzni magistráty těchto měst; v Praze pak městské části. Občan musí mít hlášený trvalý pobyt na území daného úřadu. K získání průkazu musí občan vyplnit a podepsat žádost o občanský průkaz. Je-li mladší patnácti let, vyplňuje a podává za něj žádost jeho zákonný zástupce v období od šedesátého dne před dovršením patnácti let věku do dne dovršení tohoto věku včetně. Společně s žádostí a aktuální fotografií musí občan předložit doklady povinné k vydání průkazu. To jsou všechny doklady, jejichž existenci a pravost vlastně průkaz následně dokládá, tedy rodný nebo rodný a křestní list, doklad o rodném čísle a další doklady osvědčující skutečnosti, o nichž se do občanského průkazu zapisují údaje na žádost občana. Zde je třeba zdůraznit možná na první pohled poněkud skrytý význam občanského průkazu. Krom toho, že dokládá identitu svého nositele, potvrzuje jeho občanství, funguje i jako státem uznané a osvědčené „shrnutí“ všech dalších dokumentů a potvrzení, které tak občan nemusí nosit všude s sebou. Stojí-li kupříkladu na občanském průkazu, že občan je nositelem titulu Mgr., má se za to, že je to pravda do doby, než by byl prokázán opak. „Skutečnosti zapsané v občanském průkazu není občan povinen prokazovat jiným způsobem, pokud nestanoví zvláštní zákon jinak.“ (Jurníková, 2009, s. 32) Průkaz se vyhotoví

do třiceti dnů od podání žádosti. Občan je až na výjimky povinen převzít si občanský průkaz osobně.

Občanovi se vydává potvrzení o občanském průkazu v případě, že ze zákonem jmenovaných důvodů občan v danou chvíli nemá občanský průkaz. Potvrzení o občanském průkazu není veřejnou listinou.

2.1.3. Platnost občanského průkazu a změny údajů na něm uvedených

Jak jsem již psal výše, občanský průkaz je platný po dobu pěti let u občanů od patnácti do dvaceti let věku, nad dvacet je pak doba platnosti deset let. Platnost může ale skončit i v jiných případech – ohlášením ztráty, odcizení, poškození, nebo zničení, pozbytím státního občanství či úmrtím. Platnost průkazu také může skončit rozhodnutím státního orgánu. Soud ukončí platnost⁶ v případě omezení nebo zbavení občana způsobilosti k právním úkonům, uložením trestu zákazu pobytu, či prohlášením za mrtvého. Obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhodne o skončení platnosti, když zjistí na průkazu neoprávněně provedené změny, nesprávné údaje, nebo když došlo u občana k podstatné změně podoby.

Pravomoc obecního úřadu rozhodnout o skončení platnosti úzce souvisí s občanovou povinností udržovat informace na průkazu aktuální. Je třeba také připomenout, že valná většina případů skončení platnosti průkazu bude souviset buď se ztrátou, znehodnocením či smrtí, nebo právě se změnou údajů na průkazu uvedených. Občan má možnost většinu těchto údajů měnit ze své svobodné vůle. Z toho plyne, že velké množství případů skončení platnosti je důsledkem projevu občanovy vůle. Oproti tomu jen ve velmi omezeném okruhu případů může platnost skončit pouze jako následek rozhodnutí státních orgánů, tedy soudu nebo obecního úřadu.

V případě sňatku, uzavření partnerství, změny jména, zániku manželství nebo partnerství nebo změny rodného čísla oddělí orgán vyznačenou část průkazu, čímž jej znehodnotí. Zároveň vydá občanovi potvrzení o nastalých změnách a ten je povinen zažádat si o nový průkaz, ve kterém budou změny zohledněny.

Ještě se na okamžik vrátím k otázce trvalého pobytu. Krom toho, co bylo již napsáno výše, souvisí tato problematika i s pozbýváním platnosti občanského průkazu. V případě, že dojde k rozhodnutí o zrušení údaje o místě trvalého pobytu, dojde i k ukončení platnosti občanského průkazu. Dokonce je možné, aby se to stalo bez vědomí držitele. O problematice trvalého pobytu pěkně a přehledně pojednává Vojtěch Šimíček (Šimíček, 2007).

⁶ Za předpokladu, že tato skutečnost nebyla doposud na průkazu zaznamenána.

2.2. Řidičský průkaz

2.2.1. Základní informace

Institut řidičského průkazu je zakotven v zákoně 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích od §103. „Řidičský průkaz je veřejná listina, která osvědčuje udělení řidičského oprávnění k řízení motorových vozidel zařazených do příslušné skupiny nebo podskupiny řidičského oprávnění a kterou držitel prokazuje své jméno, příjmení, rodné číslo a podobu, jakož i další údaje v ní zapsané podle zákona o silničním provozu.“ (Kočí, Kučerová, 2009, s. 270) Je nutné rozlišit řidičský průkaz od řidičského oprávnění. To opravňuje k řízení motorového vozidla. Řidičský průkaz je jen doklad, který osvědčuje, že daná osoba je držitelem řidičského oprávnění. Mít řidičský průkaz je právo, nikoliv povinnost.

České úřady vydávají řidičský průkaz České republiky a mezinárodní řidičský průkaz vydaný Českou republikou. Osoba může řídit motorová vozidla na území České republiky za použití řidičského průkazu České republiky, řidičského průkazu vydaného státem evropského společenství, řidičského průkazu vydaného cizím státem⁷, mezinárodního řidičského průkazu vydaného cizím státem⁸ a řidičského průkazu člena diplomatického personálu zastupitelského úřadu cizího státu.

Řidičský průkaz nesmí být ponecháván a přijímán jako zástava při vstupu do objektů nebo na pozemky. Při řízení motorového vozidla musí mít řidič průkaz u sebe a je povinen předložit jej při silniční kontrole policistou, městským strážníkem, nebo celníkem ve stejnokroji. Držitel nesmí mít více než jeden řidičský průkaz a nesmí v něm provádět žádné změny. Řidičský průkaz není doklad totožnosti. Na druhou stranu ale, při procesu zjišťování totožnosti policistou, městským strážníkem, či dalšími právem vymezenými subjekty, může být řidičský průkaz dostatečný. „Zákonná úprava neobsahuje ani způsob, ani vymezení prostředků, jakými je třeba se prokázat. Z toho vyplývá, že totožnost lze prokázat i jinými doklady, než je občanský průkaz (např. cestovním dokladem, řidičským, zbrojním či služebním průkazem). Doklad musí být ovšem pro tento účel vhodný, tj. musí být veřejnou listinou, která kromě výše uvedených údajů obsahuje mnohé další a navíc i fotografii osoby.“ (Hrnčář, 2008)

Mezi údaje zapsané na řidičském průkazu patří jméno a příjmení, datum narození, rodné číslo, fotografie, obec trvalého či přechodného pobytu, podpis držitele, skupiny a podskupiny řidičského oprávnění a datum prvního udělení řidičského oprávnění pro každou skupinu. Dále pak datum vydání a platnosti řidičského průkazu, název, sídlo a otisk razítka

⁷ Na základě Úmluvy o silničním provozu (Vídeň 1968) a Úmluvy o silničním provozu (Ženeva 1949).

⁸ Viz poznámka 7.

úřadu, který průkaz vydal, série a číslo průkazu a případně záznamy o omezení řidičského oprávnění. Nepovinně je možno zanést do průkazu další údaje jako je kupříkladu akademický titul.

Držitel řidičského průkazu je povinen neprodleně příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou pravomocí nahlásit ztrátu, odcizení, poškození nebo zničení. Lhůta k ohlášení není v zákoně stanovena konkrétně, termín „neprodleně“ je třeba vykládat s ohledem na charakter případu (Kučerová, 2008, s. 369). Úřad po ověření totožnosti držitele vydá potvrzení o oznámení ztráty (a dalších situací) s uvedením informací o uživateli a jeho řidičském oprávnění.

2.2.2. Vydávání řidičského průkazu⁹

Řidičský průkaz vydá příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností na základě žádosti osobě, které bylo uděleno řidičské oprávnění. „Zákon výslovně stanoví, že řidičský průkaz je možné vydat pouze osobě, které bylo uděleno řidičské oprávnění. ... Z doslovného znění tohoto ustanovení, ..., podle něhož má osoba při splnění zákonných podmínek na udělení řidičského oprávnění nárok, ..., a též z důvodové zprávy, uvádějící, že zákon upravuje institut řidičského průkazu jako dokladu o udělení a držení řidičského oprávnění, dovozují, že řidičský průkaz pouze deklaruje existenci, či přesněji řečeno udělení práva, není však rozhodnutím o udělení řidičského oprávnění.“ (Kučerová, 2008, s. 352) Žádost pro vydání průkazu musí být písemná, musí v ní být uvedena identifikace žadatele, a musí k ní být přiložena fotografie, řidičský průkaz, jedná-li se o výměnu, a průkaz totožnosti žadatele. Ten ihned úřad zkontroluje a vrátí žadateli. Jsou-li splněny podmínky pro vydání nového průkazu, vydá jej příslušný úřad nejpozději do dvaceti dnů od podání žádosti. Držitel řidičského oprávnění si může převzít průkaz buď osobně, nebo prostřednictvím zmocněné osoby.

2.2.3. Platnost řidičského průkazu, odevzdání, vrácení a zadržení

Řidičský průkaz platí po dobu deseti let ode dne jeho vydání. Řidičský průkaz je neplatný, jestliže uplynula doba jeho platnosti, údaje na něm neodpovídají skutečnosti, jsou v něm neoprávněně provedeny zápisy, změny, opravy nebo úpravy, nebo je poškozený tak, že záznamy v něm uvedené jsou nečitelné. I zde je nutné připomenout, že neplatnost řidičského průkazu neznamena, že jeho držitel pozbude řidičské oprávnění. Stále může řídit motorová vozidla, jen se při tom bude dopouštět přestupku. Držitel má povinnost v případě, že dojde ke

⁹ Upravuje hlavně §109 a §110 zákona 361/2000 Sb.

změně údajů na průkazu uvedených, a tím k jeho neplatnosti, do pěti pracovních dnů ode dne, kdy ke změně došlo, oznámit tuto skutečnost příslušnému úřadu.

Držitel řidičského průkazu je povinen odevzdat jej obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností v případě, že průkaz je neplatný, nebo že mu bylo podmíněno, omezeno nebo odňato řidičské oprávnění, nebo že mu byl uložen trest nebo sankce zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel. Odevzdat jej musí i v případě, že se sám oprávnění nebo jen některé skupiny či podskupiny vzdal. Řidičský průkaz držitel odevzdá také, pokud je naopak zrušeno podmínění či omezení řidičského oprávnění. V případě, že se mění jen podmínění a omezení, oprávnění však zůstává, předloží držitel řidičského průkazu zároveň svůj platný doklad totožnosti a jednu fotografii, aby mu mohl příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností vydat nový řidičský průkaz podle § 109 odst. 2 písm. b) a c) a § 110 odst. 2 písm. b). V případě, že řidič dosáhne v bodovém systému dvanácti bodů, pozbývá řidičského oprávnění a je povinen také odevzdat řidičský průkaz (§123c odst. 3). Poslední případ je smrt držitele, pak jej odevzdává pozůstalý, nebo jiná osoba, která pozůstalost vyřizuje. Shrnu-li to, odevzdá držitel řidičský průkaz tehdy, když se nějak změní jeho řidičské oprávnění, nebo jiné údaje na průkazu uvedené. Držitel tak musí učinit do pěti pracovních dnů ode dne, kdy nabylo právní moci rozhodnutí měnící řidičské oprávnění. Při odevzdání průkazu vydá příslušný úřad doklad o odevzdání řidičského průkazu.

Zákonem vysloveně neřešena zůstává otázka, zda v případě odevzdání řidičského průkazu z důvodu pozbytí řidičského oprávnění¹⁰ zůstává průkaz stále platný. Domnívám se, že nikoli. Změnou, či zánikem řidičského oprávnění se údaj na řidičském průkazu stává neaktuálním, neodpovídá skutečnosti, což způsobuje neplatnost řidičského průkazu dle §118.¹¹ Konečně, průkaz dokládající existenci neexistujícího oprávnění stěží může být platný.

Institut vrácení řidičského průkazu se uplatní tehdy, „bylo-li rozhodnuto o vrácení řidičského oprávnění, nebo bylo-li zrušeno nebo pozbylo-li účinnosti pozastavení řidičského oprávnění. Příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností pak vrátí držiteli řidičského oprávnění odevzdaný řidičský průkaz poté, co rozhodnutí ... nabylo právní moci, nebo poté, co pozastavení řidičského oprávnění pozbylo účinnosti.“ (Kočí, Kučerová, 2009, s. 275) Přidrží-li se interpretace odvozené o odstavec výše, znamená to, že průkaz, který nejprve platnost ztratí, ji později opět nabude. Příslušný úřad může při vrácení řidičského oprávnění rozhodnout o určitém podmínění nebo omezení řidičského oprávnění. Pak držitel postupuje podle §109 zákona 361/2000 Sb.

¹⁰ § 113 odst. 1 písm. b) a c) nebo § 123c

¹¹ Z toho plyne i to, že průkazy jsou neplatné i v případě odevzdání dle § 113 odst. 1 písm. a) a d).

Poslední institut, kterému se budu v této kapitole zabývat je zadržení řidičského průkazu. To může provést policista v taxativně jmenovaných případech. Po zadržení policista dá držiteli písemné potvrzení o úkonu, poučí ho o důsledku zadržení a bez zbytečných odkladů informuje o zadržení příslušné orgány. Policie poté odešle nejpozději následující pracovní den spolu se zadrženým průkazem oznámení obecnímu úřadu obce s rozšířenou pravomocí, v jehož územním obvodu k zadržení došlo. Obecní úřad pak do pěti pracovních dnů zahájí řízení, na jehož základě lze rozhodnout o zadržení průkazu do doby pravomocného rozhodnutí o přestupku, či trestném činu. Doba zadržení průkazu se započítává do doby výkonu sankce nebo trestu. Po dobu zadržení nesmí držitel oprávnění řídit motorové vozidlo.

3. Podobnosti mezi občanským a řidičským průkazem

Oba dva průkazy jsou veřejnými listinami, se vším, co k tomu náleží. Vydávají je státní orgány na základě žádosti a není dovoleno do nich neoprávněně zasahovat, měnit jejich obsah či jinak je znehodnocovat. Oba průkazy mohou fungovat jako prostředek k identifikaci držitele, obsahují tedy shodně některé identifikační údaje, a ty dělí na povinné a nepovinné. Oba průkazy je zakázáno ponechávat a přijímat jako zástavu při vstupu do objektů a na pozemky. Ve většině případů mají také stejnou dobu platnosti – 10 let. U obou musí jejich držitel hlídat platnost údajů na nich uvedených, u obou totiž neaktuálnost způsobuje jejich neplatnost. U obou také musí jejich držitel neprodleně nahlásit, pokud je ztratil, zničil, poškodil, nebo mu byly ukradeny.

4. Rozdíly mezi občanským a řidičským průkazem

4.1. Rozdíly ve vydávání a povinnostech

Základní rozdíl mezi občanským a řidičským průkazem spočívá v tom, že mít občanský průkaz je povinnost, kdežto řidičský jen právo. Ač jsou oba veřejnými listinami, řidičský průkaz není dokladem totožnosti. Je primárně dokladem o získání a držení řidičského oprávnění, které je pro jeho vydání potřeba. Občanský průkaz nemá žádné takové oprávnění jako předpoklad. Domnívám se, že údaje zapsané na občanském průkazu mají nějakým způsobem vyšší váhu než shodné údaje zaznamenané na průkazu řidičském. Je to proto, že při žádosti o občanský průkaz se pracuje přímo s původními dokumenty osvědčujícími konkrétní tvrzení – rodným listem, potvrzením o místě trvalého pobytu, vysokoškolským diplomem. Měl-li bych to nějak pojmenovat, řekl bych, že tyto dokumenty, ze kterých informace uvedené na občanském průkazu pramení, jsou *primárními osvědčeními*. Občanský průkaz je potom *sekundární osvědčení*, první státem uznaný doklad po *primárních*. Řidičský průkaz je

tedy dle tohoto schématu až *terciární osvědčení* uvedených informací¹². Pro to hovoří i fakt, že k vystavení řidičského průkazu je třeba předložit doklad totožnosti. Uvědomuji si, že vzhledem k tomu, že i řidičský průkaz je veřejnou listinou, jsou informace na něm uvedené stejně hodnověrné jako informace uvedené na průkazu občanském. Nicméně myslím si, že právě toto může být jeden z důvodů, proč není řidičský průkaz dokladem totožnosti.

Z hlediska procedury vydávání se oba průkazy samozřejmě liší v tom, jaké údaje a předpoklady jsou pro jejich vystavení potřeba. Liší se také ve lhůtě, kterou má úřad na vydání průkazu od podání žádosti, kdy v případě občanského průkazu je to do třiceti dnů, v případě řidičského průkazu je to dnů dvacet. Lhůta vydání řidičského průkazu jde ale zkrátit zažádáním a zaplacením správního poplatku. Občanský průkaz musí občan převzít osobně¹³, řidičský může na základě plné moci převzít osoba zmocněná. Posledním rozdílem, kterého se dotknu v této části je skutečnost, že občanský průkaz u sebe občan nosit nemusí, kdežto řidičský průkaz během řízení motorového vozidla ano.

4.2. Rozdíly v ukončení platnosti a odevzdání občanského a řidičského průkazu

Je rozdíl v mechanismu, dle jakého skončí platnost občanského nebo řidičského průkazu v případě změny údajů na něm uvedeném. Zatímco u občanského průkazu o skončení platnosti musí rozhodnout obecní úřad obce s rozšířenou pravomocí nebo k němu dojde rozhodnutím soudu (dle §11 z. 328/1999), u průkazu řidičského končí platnost přímo ex lege (§118 odst. 1, písm. b) z. 361/2000 Sb.). Liší se i některé důvody pro ukončení platnosti. Občanský průkaz pozbude platnosti, změní-li se významně podoba držitele. U řidičského se na toto nehledí. U řidičského skončí platnost až v případě, že je poškozený tak, že záznamy v něm uvedené jsou nečitelné (§118, odst. 1, písm. d) z. 361/2000 Sb.). Z toho plyne, že je poškozený stále platný, dokud jsou údaje alespoň trochu čitelné. U občanského průkazu taková tolerance rozhodně ze zákona nevyplývá, ba právě naopak. Občan je povinen ohlásit neprodleně kterémukoliv obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností nebo matričnímu úřadu, že byl průkaz poškozen (§14 odst. 1 z. 328/1999) čímž se průkaz stane neplatným (§11 odst. 1 písm. b) z. 328/1999). Dalším zajímavým rozdílem, který se týká změny údajů, je odlišnost v době lhůty, po kterou musí občan změnu ohlásit. U občanského průkazu není ani stanovena, občan ale musí do patnácti pracovních dnů o nový průkaz zažádat (§14 odst. 1,

¹² Jen pro přehlednost a úplnost opakuji, že hovořím pouze o datech, která jsou uvedena i na občanském průkazu.

¹³ Plyne to z §4 odst. 5 zákona o občanských průkazech.

písm. c) z. 328/1999). U řidičského má lhůtu pro nahlášení pět pracovních dní, o nový průkaz ale žádat nemusí, příslušný úřad jej vydá sám (§108 z. 361/2000 Sb.).

Řidičský průkaz je doklad o řidičském oprávnění. Změnění, nebo odebrání řidičského oprávnění tedy přímo znamená způsobení neplatnosti řidičského průkazu. Jestli-že úřad správním rozhodnutím podmíní nebo omezí řidičské oprávnění, způsobí neplatnost řidičského průkazu. Jestli-že úřad odejme řidičské oprávnění z důvodu zdravotní nebo odborné nezpůsobilosti, či pokud se oprávnění občan vzdá, způsobí to neplatnost průkazu. Pokud občan pozbude řidičské oprávnění uložením trestu nebo sankce, stane se průkaz neplatným. A konečně, i v případě, že úřad řidičské oprávnění pozastaví, je řidičský průkaz neplatný. U občanského průkazu nic takového není možné. Nelze ho nijak omezit či pozastavit, občan se ho nemůže vzdát a nemůže ho ani pozbýt uložením trestu či sankce. Občanský průkaz nemůže být na rozdíl od řidičského ani zadržen.

Občanský průkaz se odevzdává, jestliže občan ukončil trvalý pobyt v České republice, pozbyl státní občanství, nebo převzal nový občanský průkaz (§14 odst. 1 písm. d) a e) z. 328/1999). Řidičský průkaz se odevzdává, je-li neplatný a dále podle § 113 odst. 1 z. 361/2000. Občanský průkaz také na rozdíl od řidičského nemůže znovu nabýt platnost. Institut vrácení občanského průkazu rovněž neexistuje.

Závěr

Z poznatků, které jsem uvedl je zřejmé, že i přes určité podobnosti se občanský a řidičský průkaz se liší v mnoha ohledech. Nemyslím si, že by se mi podařilo postihnout všechny rozdíly, domnívám se ale, že ty které jsem objevil, dostačují k vyslovení závěru, že občanský a řidičský průkaz jsou doklady principiálně zcela odlišné.

Seznam použitých zdrojů

- Hrnčář, Jan: Totožnost a povinnost jejího prokazování. Právní rádce č. 7/2008, rubrika Správní právo, str. 46 – 49, ISSN 1210-4817
- Jurníková, J. et al.: Správní právo – zvláštní část. 6. Doplněné vydání, Brno: MU 2009, 397 s. ISBN 978-80-210-4847-8
- Kočí Roman, Kučerová Helena: Silniční právo. 1. vydání, Praha: Leges, 2009, 416 s., ISBN 978-80-87212-10-3
- Kučerová, Helena: Zákon o silničním provozu s komentářem a judikaturou a předpisy související. Praha, Leges, 2008, 512 s., ISBN: 978-80-87212-03-5
- Šimíček, Vojtěch: Trvalý pobyt - vybrané aspekty. Veřejný ochránce práv - Ombudsman - www.ochrance.cz, Kancelář veřejného ochránce práv, 25. 10. 2007, strany 4-9
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 17. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 1534/08
- Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů